

Dekada Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju w Polsce – czy brakuje instytucjonalizacji?

Mija niemal 25 lat od czasu gdy ONZ zaczęło ogłaszać dedykowane dekady w celu zwrócenia uwagi społeczności świata na najważniejsze, istotne dla złagodzenia palących problemów kwestie. W grudniu 2002 roku, zgodnie z postanowieniami Światowego Szczytu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (Johannesburg 2002) Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło rezolucję ustanawiającą Dekadę Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju. Sprawowanie pieczy nad przebiegiem Dekady powierzono UNESCO. Choć cele i ogólne założenia Dekady są wspólne, to formy jej przebiegu na poziomie lokalnym zależą już jednak od decyzji krajów członkowskich. Jediną wymaganą formą łączności jest utworzenie Punktu Kontaktowego (Focal Point). W Polsce taki punkt prowadzony jest przez MEN. Organizowane przez UNESCO konferencje omawiające przebieg Dekady na świecie (Bonn 2006, Berlin 2007, Ahmedabad 2007, Bonn 2009) pozwalały porównać, jak poszczególne kraje radzą sobie z jej organizacją. Szczególnie inspirujący jest model niemiecki polegający na utworzeniu powszechnej Platformy na rzecz Dekady skupiającej zróżnicowane podmioty uczestniczące w edukacji – instytucje rządowe jak i organizacje pozarządowe. Przykład ten zainspirował Uniwersyteckie Centrum Badań nad Środowiskiem – międzywydziałową placówkę Uniwersytetu Warszawskiego zajmującą się integracją badań i edukacji dot. zrównoważonego rozwoju, do zaproszenia odpowiednich instytucji do współpracy przynajmniej w celu zapewnienia przepływu informacji. W 2007 roku w wyniku tej inicjatywy „oddolnej” powstała nieformalna Grupa Robocza do spraw Dekady skupiająca przedstawicieli odpowiednich ministerstw, uczelni i organizacji pozarządowych nad którą patronat roztoczył Minister Środowiska oraz Polski Komitet UNESCO. Przedstawicielki tej Grupy reprezentując UCBS, Polski Komitet UNESCO, MEN i MŚ będą, wraz z przedstawicielami strony niemieckiej uczestnikami Panelu: *Dekada EZR. Półmetek Dekady i co dalej?*. W wyniku polsko-niemieckiego dialogu jest możliwe porównanie jak tę samą inicjatywę międzynarodową mogą realizować dwa sąsiadujące europejskie kraje różniące się nie tylko językiem i tradycją.

Porównanie takie, przy założeniu wnikliwej i szczerzej analizy, powinno zaowocować celnym rozpoznaniem bardzo

dobrych, ale także i słabych stron oraz zidentyfikować „wrażliwe punkty” różnych aspektów merytorycznych i organizacyjnych przebiegu Dekad w każdym z krajów. Takie rozpoznanie to pierwszy krok do poszukiwania dobrych recept na udoskonalenie poszczególnych elementów składających się na organizację działań oraz rozszerzenie społecznego odbioru Dekady. Analiza przykładów dobrych praktyk z obu krajów pozwalają stwierdzić, że część z nich da się zastosować wymiennie (a wspieranie takiej wymiany doświadczeń to jeden z głównych zamiarów Dekady), a niektóre z rozwiązań organizacyjnych nadają się do adaptacji. Przyjmując, że zgodnie ze Strategią Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju EKG ONZ nasuwa się konieczność stałej ewolucji znaczenia pojęcia zrównoważonego rozwoju powinno się to odzwierciedlić w przebiegu Dekady. Wraz z odsłanianiem się zagadnień i problemów, na które właściwe odpowiedzi mogą się zmieniać istnieje stała potrzeba weryfikacji założeń Dekady. Czy w połowie Dekady taka refleksja nad początkowymi jej założeniami została rzeczywiście dokonana, a jeśli nie, to kto powinien się tego podjąć. Inne znów pytanie dotyczy sposobu instytucjonalizacji Dekady. Czy przez 10 lat ta światowa akcja ma przebiegać jako spontaniczny, jedynie inspirowany sformułowaną przez międzynarodowe gremium myślą przewodnią, strumień działań edukacyjnych powstających niezależnie i oddolnie? A może powinny zostać nadane Dekadzie sztywne ramy przez jakies ciało koordynujące narzucające przygotowany program i sekwencję działań? Jeśli tak – to kto ma nadawać ton przebiegowi Dekady – Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Edukacji Narodowej, jakaś inna instytucja administracyjna lub organizacja społeczna? Porównanie charakteru i roli różnych instytucji z Polski i Niemiec pozwoli wyłonić podobieństwa i różnice w podejściu i dotychczasowe doświadczenia Polski i Niemiec.